

USTROJ ŽUPANIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Paripović, Milan

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:664000>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-12**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Milan Paripović

USTROJ ŽUPANIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Gospić, 2015.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Poslovni odjel

Stručni studij Ekonomike poduzetništva

USTROJ ŽUPANIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

MENTOR

dr.sc. Vlatka Ružić

STUDENT:

Milan Paripović

MBS: 2962000495/11

Gospić, rujan 2015.

POSLOVNI odjel

Gospić, 01.06. 2015.

ZADATAK

za završni rad

Pristupniku MILOAN PARIPOVIĆ MBS 2962000495/11

Studentu stručnog studija ECONOMICKE PODJETLIVOSTI izdaje se tema završnog rada pod nazivom

USTROJ ZUPANIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sadržaj zadatka

POJAM I OBLASTI OBILJEŽJA L(E)S

POVIJESNI RAZVOJ ZUPANIJA U RH

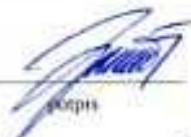
TIJELA ZUPANIJE, PRAVNI ACTI, PUBLIKACIJE IZ OBLASTI

POSLOVNE JEDINICE REGIONALNE SAMOUPRAVE

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: DR. SC. VLADKA KREČIĆ
(ime i prezime)

zadano 01.06.2015
(nadnevak)

potpis

Pročelnik odjela DR. SC. BOJAN ŽERJEC
(ime i prezime)

predati do: _____
(nadnevak)

potpis

Student: MILOAN PARIPOVIĆ
(ime i prezime)

primio zadatak 01.06.2015.
(nadnevak)

MParić
potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom "*Ustroj županija u Republici Hrvatskoj*" izradio samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr.sc. Vlatke Ružić.

Ime i prezime

Milan Perić

SAŽETAK

Županija je više povezanih mjesta, općina, gradova u jednu cjelinu. Takvih cjelina u Republici Hrvatskoj ima dvadeset i Grad Zagreb koji ima prema posebnom zakonu status grada i županije. Djelokrug županija i njezino djelovanje uređeno je statutom. Županije obavljaju poslove u skladu sa Ustavom Republike Hrvatske i Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Županije imaju svoja izvršna, predstavnička i upravna tijela. Izvršna i predstavnička tijela biraju građani prema Zakonu o lokalnim izborima, a upravna tijela poglavarstva na temelju javnih natječaja. U županijama, odnosno njenim upravnim tijelima rade službenici i namještenici čija se prava i obveze utvrđuju prema Zakonu o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, te Kolektivnim ugovorom. Jedinice područne (regionalne) samuprave imaju svoje opće i pojedinačne aktove, te ostvaruju vlastite prihode i naplaćuju poreze.

Ključne riječi u diplomskom radu su: jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izvršna tijela, predstavnička tijela, službenici i namještenici, te lokalni izbori, Ličko-senjska županija.

SADRŽAJ

Stranice

1. UVOD.....	1
2. Pojam i osnovna obilježja područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj.....	2
2.1. Povijesni razvoj županija u Republici Hrvatskoj.....	2
2.2. Djelokrug i teritorijalni ustroj samouprave.....	3
2.3. Popis županija u Republici Hrvatskoj.....	5
2.4. Poseban status - Grad Zagreb.....	6
3. Tijela županije.....	8
3.1. Predstavnička tijela.....	8
3.2. Izvršna tijela.....	10
3.3. Upravna tijela.....	12
3.4. Službenici i namještenici u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.....	13
4. Pravni akti jedinica područne (regionalne) samouprave.....	17
4.1. Opći i pojedinačni akti.....	17
4.2. Statut.....	18
4.3. Poslovnik.....	19
5. Financiranje jedinica područne (regionalne) samouprave.....	20
6. Izbori za jedinice područne (regionalne) samouprave.....	23
7. Primjer jedinice područne (regionalne) samouprave: Ličko-senjska županija.....	29
7.1. Osnovni podaci i obilježja Ličko-senjske županije.....	30
7.1.1. Upravni i teritorijalni ustroj Ličko senjske županije.....	32
7.1.2. Predstavnička i izvršna tijela Ličko-senjske županije.....	34
7.2. Gospodarsko stanje u Ličko-senjskoj županiji.....	35
8. ZAKLJUČAK.....	38
LITERATURA.....	40
POPIS TABLICA, SHEMA, GRAFIKONA I FOTOGRAFIJA.....	42

1. UVOD

Radi obavljanja poslova od područnog (regionalnog) interesa ustrojavaju se županije, osnovane 1992. godine, a ima ih dvadeset, te Grad Zagreb kao posebna teritorijalna i upravna jedinica.

Problem rada: jedinica regionalne samouprave svojim djelovanjem i načinom rada mora dovoditi do zadovoljavanja zajedničkih interesa stanovništva. Predmet rada: razraditi sve teorijske odrednice regionalne samouprave od nastanaka, značenja, djelokrug, načina djelovanja, tijela, financiranja, izbora, akata, nadzora jedinica područne (regionalne) samouprave i sva druga pitanja od važnosti.

Hipoteza: Ustavom je zajamčeno pored zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj, pravo i na lokalnu i regionalnu samoupravu, iz čega proizlazi i svrha ovoga rada, a to je dokazati važnost regionalne samouprave kao razina vlasti koja je najbliža građanima koja pridonosi ostvarivanju prava koja su od značaja za regionalno stanovništvo, kao i surađivanje, te prenošenje ovlasti na jedinice lokalne samouprave koja je pak najbliža lokalnom stanovništvu. Cilj rada je pokazati i ukazati na važnost županija pri ostvarivanju prava i interesa građana, donošenju pojedinačnih i općih akata, obavljanju poslova iz njihovog djelokruga, te pridonosenju učinkovitog obavljanja poslova državne uprave prenesenih na jedinice lokalne i područne (samouprave), kao i sve navedeno prikazati na primjeru Ličko-senjske županije.

Rad je sistematiziran na osam cjelina. Uvod navodi čitatelja na daljnje razmatranje rada. Druga cjelina pod nazivom „Pojam i osnovna obilježja područne (regionalne) samouprave u RH“ obrađuje osnovnu terminologiju vezanu za županiju. Treća cjelina „Tijela županije“ obrađuje predstavnička, izvršna i upravna tijela županije. U četvrtoj cjelini „Pravni aktovi jedinice područne (regionalne) samouprave obrazlaže se razlika između općih i pojedinačnih aktova jedinica područne (regionalne) samouprave. Peta cjelina se bavi financiranjem jedinica područne (regionalne) samouprave. U šestoj cjelini „Izbori članova predstavničkih tijela, te predstavnika jedinica područne (regionalne) samouprave“ pozornost je usmjerena na lokalne izbore. U sedmoj cjelini sve navedeno se prikazuje kroz primjer Ličko-senjske županije. Rad se završava „Zaključkom“ gdje se vrši sinteza svega navedenog.

2. Pojam i osnovna obilježja područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj

Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnoga (regionalnog) interesa (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi 19/13).

Županija obuhvaća više prostorno povezanih općina i gradova na svom području. Cijelo područje Republike Hrvatske podijeljeno je na dvadeset županija i Grad Zagreb, koji ima položaj županije. Županija, kao i grad i općina imaju svoj statut i pravne su osobe.

Statutom se detaljnije uređuje samoupravni djelokrug općine, grada, odnosno županije, njena obilježja, javna priznanja, ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela, način obavljanja poslova, oblici konzultiranja građana, provođenje referenduma o pitanjima iz djelokruga, mjesna samouprava, ustrojstvo i rad javnih službi, oblici suradnje jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, 19/13).

2.1. Povijesni razvoj županija u Republici Hrvatskoj

Potkraj 19. stoljeća, nakon sjedinjena Vojne krajine s Civilnom Hrvatskom, nastaje osam županija, no Dalmacija, Istra i kvarnerski otoci, Međimurje i Baranja ostali su pod izravnom upravom Beča ili Budimpešte, te nisu imali uspostavljene županije. Županije su zadržane isprva i u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, ali su ukinute Vidovdanskim ustavom 1921. godine. Za Nezavisne Države Hrvatske uspostavljene su 22 velike župe, a Zagreb, kao glavni grad, činio je posebnu upravnu jedinicu. U socijalističkoj Jugoslaviji županijski ustroj nije obnavljan, a njegov povratak propisao je „božićni“ Ustav Republike Hrvatske iz 1990. godine. Sabor je potkraj 1992. donio Zakon o područjima županija, gradova i općina. Zakonom je uspostavljen ustroj Hrvatske u 20 županija i Grad Zagreb sa statusom županije (Šutić. 2011.).

Tako je 30. prosinca 1992. postojalo 69 gradova i glavni grad Zagreb. Sveukupno to čini 489 jedinica lokalne samouprave i 21 jedinicu lokalne uprave i samouprave. Grad Zagreb je uključen u obadvije skupine.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj iz 1997., status grada dobilo je 47 općina, 63 naselja status općine, a 13 općina postalo je naseljima. 2001. godine donesen je Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samupravi. Godine 2006. hrvatski je Sabor donio novi Zakon prema kojemu Hrvatska ima ukupno 126 gradova i 429 općina. Grad Zagreb, kojemu se ustroj uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu, postao je posebna jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica, odvojena od "zagrebačkoga prstena" koji je i prije toga bio Zagrebačka županija. Danas u Republici Hrvatskoj ustrojeno je 555 jedinica lokalne samouprave od kojih je 428 općina i 127 gradova, te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, dakle sa gradom Zagrebom kao posebnim statusom grad i županije u Republici Hrvatskoj postoji 576 jedinica lokalne i područne samouprave (<http://www.uprava.hr/default.aspx?id=12>, 15.04.2014.).

2.2. Djelokrug i teritorijalni ustroj županija u Republici Hrvatskoj

Županije, kao i jedinice lokalne samouprave samostalne su u odlučivanju o poslovima iz svog samoupravnog djelokruga u skladu sa Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Županije obavljaju poslove od područnog (regionalnog) značaja, a koji nisu Ustavom i zakonima dodijeljeni državnim tijelima.

Djelokrug županija može biti izvorni (samoupravni), te povjereni (poslovi državne uprave).

Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove koji se odnose na:

- obrazovanje,
- zdravstvo,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- gospodarski razvoj,
- promet i prometnu infrastrukturu,
- održavanje javnih cesta,
- planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova,

- izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju, te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada,
- te ostale poslove sukladno posebnim zakonima (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, 19/13).

Odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave (odnosno općine ili grada) u skladu s njezinim statutom i statutom županije, mogu se pojedini poslovi iz samoupravnog djelokruga općine ili grada prenijeti na županiju. Povjereni poslovi su poslovi državne uprave koji obavljaju županije, a određuju se zakonom. Troškovi obavljanja poslova državne uprave koji su preneseni na tijela županije podmiruju se iz državnog proračuna.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 45/13) utvrđuje se područno ustrojstvo Republike Hrvatske, te se određuju područja svih županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, njihovi nazivi i sjedišta, način utvrđivanja i promjene granica općina i gradova, postupak koji prethodi promjeni područnog ustrojstva i druga pitanja od značaja za područno ustrojstvo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (<http://www.uprava.hr/default.aspx?id=12916> , 15.04.2014.).

Područje županija, njihov naziv, sjedište njihovih tijela, osnivanje novih, te ukidanje ili spajanje postojećih, izdvajanje postojećih naselja ili uključivanje tih naselja u sastav druge općine, grada ili županije, promjena granice kao i druga važna pitanja od važnosti za teritorijalne promjene jedinica lokalne i područne samouprave uređena su posebnim Zakonom. Pri svakoj promjeni područja jedinica lokalne i područne samouprave prethodno će se tražiti mišljenje stanovnika te jedinice (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, 19/13).

Granice između općina, gradova, odnosno županija predstavljaju u pravilu granice rubnih katastarskih općina.

2.3. Popis županija u Republici Hrvatskoj

Naziv hrvatskih županija određen je Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, a osnova je naziv naselja u kojem je sjedište županijske skupštine. Naziv županije može se odrediti i prema povijesnom ili zemljopisnom obilježju.

Obilježja županije su grb i zastava. Grb i zastava uređuju se statutom ili statutarnom odlukom uz prethodno odobrenje Središnjeg državnog ureda za upravu. Grb mora biti heraldički ispravan i opisan po pravilima heraldika.¹ Jedan primjerak odabranog grba čuva se u Hrvatskom državnom arhivu. Na temelju mjerila koja općim aktom utvrdi predstavničko tijelo, općinski načelnik, gradonačelnik ili župan može odobriti uporabu grba i zastave pravnim osobama radi promicanja interesa općine, grada, odnosno županije. Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj utvrđeno je 20 županija, te Grad Zagreb kao posebna i jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica. Županije na području Republike Hrvatske prikazane su tablicom 1.

Tablica 1. Županije na području Republike Hrvatske

<u>Županije</u>	<u>Sjedište</u>	<u>Županije</u>	<u>Sjedište</u>
I. Zagrebačka	<i>Zagreb</i>	XI. Požeško-slavonska	<i>Požega</i>
II. Krapinsko -zagorska	<i>Krapina</i>	XII. Brodsko-posavska	<i>Slaonski Brod</i>
III. Sisačko-moslavačka	<i>Sisak</i>	XIII. Zadarska	<i>Zadra</i>
IV. Karlovačka	<i>Karlovac</i>	XIV. Osječko-baranjska	<i>Osijek</i>
V. Varaždinska	<i>Varždin</i>	XV. Šibensko-kninska	<i>Šibenik</i>
VI. Koprivničko-križevačka	<i>Koprivnica</i>	XVI. Vukovarsko-srijemska	<i>Vukovar</i>
VII. Bjelovarsko-bilogorska	<i>Bjelovar</i>	XVII. Splitsko-dalmatinska	<i>Split</i>
VIII. Primorsko-goranska	<i>Rijeka</i>	XVIII. Istarska	<i>Pazin</i>
IX. Ličko-senjska	<i>Gospić</i>	XIX. Dubrovačko-neretvanska	<i>Dubrovnik</i>
X. Virovitičko-podravka	<i>Virovitica</i>	XX. Međimurska	<i>Čakovec</i>

Izvor: Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, NN broj 45/13, članak 3.

¹ **Heraldika**, također i grboslovlje, je pomoćna povijesna znanost koja proučava postanak i razvoj grbova te načela njihova sastavljanja i umjetničkog oblikovanja.

2.4. Poseban status – Grad Zagreb

Status Grada Zagreba reguliran je Zakonom o Gradu Zagrebu. Grad Zagreb ima položaj županije. Grad Zagreb u okviru svoga samoupravnog djelokruga obavlja poslove iz djelokruga grada i djelokruga županije, te druge poslove u skladu sa zakonom. Grad Zagreb ima svoj Statut.

Gradska skupština Grada Zagreba je predstavničko tijelo građana Grada Zagreba koje donosi akte u okviru samoupravnog djelokruga Grada Zagreba, te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom. Gradska skupština ima pedesetjednog člana.

Izvršno tijelo Grada Zagreba je gradonačelnik Grada Zagreba. Gradonačelnik Grada Zagreba ima dva zamjenika koji se biraju na način propisan Zakonom o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, odnosno Zakonom o lokalnim izborima od 2012. godine, na četiri godine. Za obavljanje poslova iz djelokruga Grada Zagreba i poslova državne uprave ustrojavaju se Upravna tijela Grada Zagreba. Odluku o ustrojstvu i djelokrugu upravnih tijela donosi Skupština. Upravnim tijelima upravljaju pročelnici, koje imenuje na temelju javnog natječaja gradonačelnik Grada Zagreba. Također, oni odgovaraju gradonačelniku.

U Gradu Zagrebu se mogu osnivati gradske četvrti i mjesni odbori kao oblici mjesne samouprave. Gradske se četvrti i mjesni odbori osnivaju postupkom utvrđenim Statutom Grada Zagreba.

Što se tiče odnosa Grada Zagreba i Zagrebačke županije, one međusobno surađuju radi rješavanja pitanja od zajedničkog interesa. Ciljevi, uvjeti i oblici suradnje kao i međusobna prava i obveze u rješavanju pitanja od zajedničkih interesa određuju se sporazumom Grada Zagreba i Zagrebačke županije, sukladno Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Radi rješavanja pitanja od zajedničkog interesa predstavnička tijela Grada Zagreba i Zagrebačke županije osnivaju zajedničko Vijeće. Vijeće čine Gradonačelnik Grada Zagreba i Župan Zagrebačke županije, te po dva člana obje jedinice koje biraju njihova predstavnička tijela iz reda svojih članova (Zakon o Gradu Zagrebu, 36/09).

Grad Zagreb ima svoje prihode u okviru svog djelokruga kojim slobodno raspolaže. Prihodi Grada Zagreba moraju biti razmjerni poslovima koji su, u skladu sa zakonom, u njihovom djelokrugu.

Prihodi Grada Zagreba su:

- vlastiti porezi, prirezi, naknade, doprinosi i pristojbe,
- prihodi od stvari u vlasništvu Grada Zagreba i imovinska prava,
- prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu Grada Zagreba, odnosno u kojima Grad ima udio ili dionice,
- prihodi od koncesije koje dodjeljuje Gradska skupština,
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje Grad propiše,
- udio u zajedničkim porezima s Republikom Hrvatskom,
- drugi prihodi određeni zakonom (Zakon o Gradu Zagrebu, 36/09).

3. Tijela županije

Tijela općine, grada i županije navedeni su u nadolazećoj shemi.

Shema 1. Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

<i>Predstavničko tijelo</i>	<i>Izvršna tijela</i>	<i>Upravna tijela</i>
• općinsko vijeće • gradsko vijeće • županijska skupština	• općinski načelnik • gradonačelnik • župan • gradonačelnik Grada Zagreba	• odjeli, • službe • drugi organizacijski oblici

Izvor: informacije preuzete iz knjige Šutić, B.: Državno i političko uređenje Republike Hrvatske, Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2011., str. 166.

3.1. Predstavnička tijela

Predstavnička tijela županije su županijske skupštine. Županijska skupština ima između 31-51 člana, što je određeno Statutom (Šutić, 2011.). Županijska skupština je predstavničko tijelo građana i tijelo područne (regionalne) samouprave koje donose akte u okviru djelokruga županije, te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i statutom županije.

Županijska skupština kao predstavničko tijelo:

- donosi statut,
- donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga županije,
- bira i razrješuje župana i njegove zamjenike, te članove poglavarstva,

- osniva i bira članove radnih tijela vijeća, odnosno skupštine, te imenuje i razrješuje druge osobe određene zakonom, drugim propisom ili statutom,
- uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela županije,
- osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za županiju,
- obavlja i druge poslove koji su zakonom ili drugim propisom stavljeni u djelokrug skupštine.

Mandat člana županijske skupštine traje četiri godine. Županijska skupština ima predsjednika i do dva potpredsjednika, koji se biraju većinom glasova svih članova županijske skupštine. Članovi predstavničkih tijela lokalne i područne samouprave biraju se tajnim glasovanjem, a izvršna vlast se uspostavlja u skladu sa rezultatim izbora. Na izborima birači glasaju za jednu od predloženih lista s imenima kandidata koji predlaže predlagatelj liste (stranka, koalicija ili neovisna lista).

Broj kandidata koji su izabrani za članove predstavničkog tijela pojedine liste određuju se razmjerno broju glasova koje je lista dobila prema tzv. razmjernom/proporcionalnom izbornom sustavu. Nakon službenog proglašenja rezultata predstavničko tijelo mora održati konstituirajuću sjednicu na kojoj se utvrđuju kandidati izabrani na dužnost člana predstavničkog tijela, a njegovim se izborom tijelo smatra konstituiranim.

Članovi predstavničkih tijela nemaju obavezujući mandat i nisu opozivi. Mandat člana predstavničkog tijela miruje za vrijeme kada o prihvati određenu dužnost (nespojivu dužnost) i nastavlja se prekidom te dužnosti. Tada ga mijenja zamjenik. U slučaju prijevremenog prestanka mandata člana zamjenjuje ga zamjenik.

Predstavničko tijelo ima predsjednika i dva potpredsjednika te radna tijela koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela. Predstavničko tijelo održava sjednice koje vodi predsjednik i na kojem mora biti nazočna većina svih članova (kvorum). Odluke predstavničko tijelo donosi većinom glasova nazočnih na sjednici (Šutić, 2011.).

3.2. Izvršno tijelo

Izvršno tijelo županije je župan. Župan i njegov zamjenik dva zamjenika (ako prelazi preko 10.000 stanovnika) biraju se na neposrednim izborima sukladno posebnom zakonu (zakonu o lokalnim izborima). Mandat im se može opozvati putem referenduma.

Pravo birati općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba imaju svi birači s prebivalištem na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u kojoj se provodi izbor. Pravo biti biran za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba imaju svi birači koji na dan raspisivanja izbora imaju najmanje 6 mjeseci prijavljeno prebivalište na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Nitko ne može istovremeno biti kandidat i zamjenik kandidata. Nitko se ne može istovremeno kandidirati u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Mandat općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba izabranih na redovitim i na prijevremenim izborima traje do dana proglašenja službenih rezultata izbora novoga općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreb.

Redoviti izbori općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba održavaju se svake četvrte godine, istodobno s izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Izборе raspisuje Vlada Republike Hrvatske odlukom kojom određuje datum njihova održavanja. Od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora ne može proteći manje od 30 ni više od 60 dana.

Mandat općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba i njihovih zamjenika može prestati i prije isteka mandata, u skladu s odredbama zakona koji uređuju lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Ako mandat općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba prestane prije isteka mandata, raspisat će se prijevremeni izbori. Prijevremeni izbori raspisat će se u roku od 60 dana od dana prestanka mandata (Zakon o lokalnim izborima 144/12).

Župan ima sljedeće ovlasti:

- zastupa županiju,
- obavlja nadzor nad zakonitošću akata,
- osigurava provedbu općih akata,

- osigurava obavljanje povjerenih im poslova državne uprave,
- rukovode radom upravnih tijela i službenika (Šutić, 2011.).

Župan i njegovi zamjenici za vrijeme obnašanja dužnosti ne mogu biti članovi predstavničkog tijela iste ili druge jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Župan i njegovi zamjenici za vrijeme dok obnašaju dužnost ne mogu biti:

- predsjednik Republike Hrvatske,
- predsjednik, potpredsjednik i član Vlade Republike Hrvatske,
- predsjednik, zamjenik predsjednika i sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske,
- guverner, zamjenik guvernera i viceguverner Hrvatske narodne banke,
- glavni državni revizor i njegov zamjenik,
- pučki pravobranitelj i njegov zamjenik,
- sudac,
- glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske i zamjenik glavnoga državnog odvjetnika ili državni odvjetnik i zamjenik državnog odvjetnika,
- tajnik i zamjenik tajnika Hrvatskoga sabora,
- tajnik i zamjenik tajnika Vlade Republike Hrvatske,
- glavni tajnik Ustavnog suda Republike Hrvatske,
- tajnik Vrhovnog suda Republike Hrvatske,
- državni tajnik,
- pravobranitelj za djecu i njegov zamjenik,
- pravobranitelj za ravnopravnost spolova i njegov zamjenik,
- pomoćnik ministra, tajnik ministra,
- ravnatelj i djelatnik ustanove kojoj je jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave osnivač i slično.

Osoba koja obnaša nespojivu dužnost ima se pravo kandidirati, a ako bude izabrana, mora prije preuzimanja dužnosti općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba podnijeti ostavku na nespojivu dužnost.

Za pravovaljanost stranačkih i nezavisnih kandidatura potrebno je prikupiti 2.500 potpisa za župana.

3.3. Upravna tijela

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga županije kao i poslova državne uprave prenesenih na županiju ustrojavaju se upravni odjeli i službe (upravna tijela). Upravnim tijelima upravljaju pročelnici koje na temelju javnog natječaja imenuje poglavarstvo.

Župan može razrješiti pročelnika ako:

- pročelnik sam zatraži razrješenje,
- ako nastanu takvi razlozi koji po posebnim propisima kojim se uređuju radni odnosi dovodi do prestanka istog,
- ako pročelnik ne postupa po propisima ili općim aktima jedinice regionalne samouprave ili neosnovano ne izvršava odluke predstavničkog tijela ili postupa protivno njima,
- ako pročelnik svojim nesavjesnim ili nepravilnim radom prouzroči jedinici regionalne samouprave veću štetu, ili ako zanemaruje ili nesavjesno obavlja svoju dužnost koje mogu štetiti interesima službe u obavljanju poslova jedinice regionalne samouprave.

Statutom županije mogu se za obavljanje određenih poslova iz njenog samoupravnog djelokruga osnovati upravna tijela i izvan njenog sjedišta.

Upravne, stručne i ostale poslove u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obavljaju službenici i namještenici. Službenici obavljaju upravne i stručne poslove iz djelokruga tijela u kojem rade, a namještenici obavljaju popratne i pomoćne poslove. Prava, obveze i odgovornosti kao i druga pitanja od značaja za rad službenika i namještenika u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uređuju se posebnim zakonom.

3.4. Službenici i namještenici u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi

Službenici su osobe koje u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao redovito zanimanje obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga lokalnih jedinica i poslova državne uprave povjerene tim jedinicama u skladu sa Ustavom i zakonom. Službenici su i osobe koje u upravnim tijelima lokalnih jedinica obavljaju opće, administrativne, financijsko-planske, materijalno-financijske, računovodstvene, informatičke i druge stručne poslove.

Namještenici su osobe koje u upravnim tijelima lokalnih jedinica obavljaju pomoćno-tehničke i ostale poslove čije je obavljanje potrebno radi pravodobnog i nesmetanog obavljanja poslova iz djelokruga upravnih tijela lokalnih jedinica (Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj samoupravi, 61/11).

Kolektivnim ugovorom mogu se urediti materijalna i druga prava službenika i namještenika u upravnim tijelima lokalnih jedinica. Kolektivni ugovor sklapaju ovlašteni predstavnici sindikata i općinski načelnik, gradonačelnik, župan ili gradonačelnik Grada Zagreba. Na pitanja koja nisu uređena ovim ili posebnim zakonom, kolektivnim ugovorom ili propisima primjenjuju se opći propisi o radu. Službenici i namještenici primaju se u službu i raspoređuju na slobodna radna mjesta utvrđena pravilnikom o unutarnjem redu. Pravilnik o unutarnjem redu donosi se posebno za svako upravno tijelo ili kao zajednički pravilnik za više upravnih tijela lokalne jedinice.

Pravilnikom o unutarnjem redu utvrđuje se unutarnje ustrojstvo upravnih tijela, nazivi i opisi poslova radnih mjesta, stručni i drugi uvjeti za raspored na radna mjesta, broj izvršitelja i druga pitanja od značaja za rad upravnih tijela u skladu sa statutom i općim aktima lokalne jedinice.

O prijamu u službu, raspored na radno mjesto te o drugim pravima i obvezama službenika kao i o prestanku službe odlučuje se rješenjem. Postupak prijama u službu može se provesti samo u skladu s planom prijama u službu utvrđenim u skladu s odredbama ovoga Zakona, osim u slučaju potrebe prijama u službu na određeno vrijeme i popune radnog mjesta koje je ostalo upražnjeno nakon donošenja plana za tekuću godinu.

Planom prijama u službu utvrđuje se stvarno stanje popunjenosti radnih mjesta u upravnim tijelima lokalne jedinice, potreban broj službenika i namještenika na neodređeno

vrijeme za razdoblje za koje se plan donosi i planira se broj vježbenika odgovarajuće stručne sprema i struke. Plan prijama objavljuje se u službenom glasilu lokalne jedinice.

Opći uvjeti za prijam u službu su:

- punoljetnost,
- hrvatsko državljanstvo,
- zdravstvena sposobnost za obavljanje poslova radnog mjesta na koje se osoba prima (Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, 61/11).

Također se propisuju i posebni uvjeti za prijam u službu i raspored na radno mjesto: određena stručna sprema i struka, radno iskustvo na odgovarajućim poslovima, položen državni stručni ispit, znanje određenog stranog jezika, posebna znanja, sposobnosti i vještine, posebna zdravstvena sposobnost itd. Obavezni posebni uvjeti prijama i rasporeda na radno mjesto su odgovarajuća stručna sprema i struka. Uz uvjete također postoje zapreke za primanje u službu. A to su: kaznena djela kao zapreka za prijam u službu, te ostale zapreke.

U službu ne može biti primljena osoba protiv koje se vodi kazneni postupak ili koja je paravomoćno osuđena za kazneno djelo:

- protiv života i tijela,
- protiv slobode i prava čovjeka i građanina,
- protiv Republike Hrvatske,
- protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
- protiv spolne slobode i spolnog ćudoreda,
- protiv braka, obitelji i mladeži,
- protiv imovine,
- protiv sigurnosti pravnog prometa i poslovanja,
- protiv pravosuđa,
- protiv vrijednosti isprava,
- protiv javnog reda ili
- protiv službene dužnosti.

Ostale zapreke za prijam u službu, odnosno u službu ne može biti primljena:

- osoba kojoj je prestala služba u upravnom tijelu lokalne jedinice zbog teške povrede službene dužnosti u razdoblju od četiri godine od prestanka službe,

- osoba kojoj je prestala služba u upravnom tijelu lokalne jedinice zbog toga što nije zadovoljila na probnom radu u razdoblju od četiri godine od prestanka služba (Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, 61/11.).

U službu se prima na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, a može se objaviti i u dnevnom ili tjednom tisku. Natječaj raspisuje pročelnik upravnog tijela, a natječaj za pročelnika upravnog tijela raspisuje načelnik, gradonačelnik, župan, odnosno gradonačelnik Grada Zagreba. Prethodnoj provjeri znanja i sposobnosti kandidata mogu pristupiti samo oni kandidati koji ispunjavaju uvjete iz natječaja. Provjera znanja obavlja se na temelju pisanog testiranja i intervjua, a po potrebi i putem provjere praktičnog rada na određenim poslovima. Nakon prethodne provjere znanja i sposobnosti kandidata povjerenstvo za provedbu natječaja utvrđuje rang listu prema ukupnom broju ostvarenih bodova. Za izabranog kandidata se donosi rješenje o prijmu u službu. U službu se u pravilu prima na određene vrijeme i to u obvezni probni rad. Probni rad traje tri mjeseca. Radnik koji nije zadovoljio na probnom radu za njega prestaje služba.

Po izvršenosti rješenja o prijmu u službu donosi se rješenje o rasporedu na radno mjesto. Nadalje, službenik može biti primljen u službu na određeno vrijeme radi obavljanja privremenih poslova, poslova čiji se opseg privremeno povećavao i zbog zamjene na duže vrijeme službenika. Služba na određeno vrijeme može trajati najduže šest mjeseci te se produžiti na još šest mjeseci.

Službenici i namještenici imaju pravo na sindikalna udruživanja, pravo na zaštitu od prijetnji, pravo zaštite službenika i namještenika koji prijave sumnju na korupciju, odgovornost nadređenog službenika, dužnost izvršenja kao i odbijanja naloga, dužnost čuvanja poslovnih tajni, mogućnost obavljanja dodatnih poslova, zabrana otvaranja obrta ili zasnivanja pravne osobe u području djelatnosti na kojem je zaposlen, dužnost prijavljivanja mogućeg sukoba interesa, zabrana donošenja pojedinih odluka, te dužnost prisutnosti na radnom mjestu.

Službenik odgovara za povredu službene dužnosti. Povrede službene dužnosti mogu biti lake i teške. Neke od povreda dužnosti i kazne za njih navedene su u tablici 2.

Tablica 2. Prikaz nekih lakih i teških povreda službene dužnosti, te kazne za povredu dužnosti

Lake povrede	Kazna	Teške povrede	Kazna
učestalo zakašnjenje na posao	- opomena, - javna opomena, - novčana kazna u visini od 10% plaće službenika u mjesecu kad je kazna izrečena.	zlouporaba položaja te prekoračenje ovlasti u službi	- novčana kazna u iznosu od 20% plaće službenika u trajanju od jedan do šest mjeseci, - premještaj na niže radno mjesto, - uvjetna kazna prestanka službe, - prestanak službe.
raniji odlazak s posla		odbijanje izvršenja zadaća ako za to ne postoje opravdani razlozi	
napuštanje radnih prostorija tokom radnog vremena bez odobrenja		neopravdan izostanak iz službe od dva do četiri dana bez opravdanog razloga	
neopravdan izostanak s posla jedan dan		nedolžno ponašanje koje nanosi štetu ugledu službe	

Izvor: Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, NN broj 61/11., članci 45., 46., 64. i 65.

O lakim povredama službene dužnosti odlučuje pročelnik upravnog tijela ili službena osoba koja je rješenjem imenovana za takve stvari, odnosno načelnik, gradonačelnik i župan u prvom stupnju, a u drugom stupnju nadležni službenički sud.

O teškim povredama službene dužnosti u prvom stupnju odlučuje nadležni službenički sud, a u drugom stupnju Viši službenički sud ustrojen za državne službenike.

4. Pravni akti jedinica područne (regionalne) samouprave

Mjerodavna tijela županije donose pravne akte koji se općenito dijele na:

- opće – statut, poslovnik, odluke, pravilnici, programi i planovi, te
- pojedinačne – odluke, rješenja, zaključci (Šutić, 2011.).

4.1. Opći i pojedinačni akti

Opće akte donosi predstavničko tijelo županije, odnosno županijska skupština u svome samoupravnom djelokrugu, u skladu sa svojim statutom. Prije nego što stupi na snagu opći akt obavezno se objavljuje u službenom glasilu jedinice. Opći akt stupa na snagu najranije osmi dan od njegove objave. Iznimno, općim se aktom može iz osobito opravdanih razloga odrediti da stupa na snagu danom objave. (<http://www.uprava.hr/default.aspx?ID=13529> 23.05.2014).

Opći akt ne može imati povratno djelovanje. Općim aktovima se reguliraju i propisuju opća pravila ponašanja – neodređen broj osoba, broj slučajeva.

Nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela županije obavljaju uredi državne uprave u županijama i nadležna središnja tijela državne uprave, svatko u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu.

Upravna tijela jedinica područne (regionalne) samouprave u izvršavanju općih akata predstavničkog tijela donose pojedinačne akte kojima rješavaju o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba. Iznimno, u izvršavanju općih akata predstavničkog tijela kada je to određeno zakonom, pojedinačne akte o kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima donose tijela državne uprave.

Pojedinačni akti (presude, rješenja) reguliraju konkretni slučaj i vrijede za određenu situaciju. Protiv pojedinačnih akata koje donose upravna tijela županije u prvom stupnju može se izjaviti žalba nadležnom ministarstvu, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano. Na donošenje pojedinačnih akata shodno se primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako posebnim zakonom nije propisan postupak pred tijelima jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

U skladu sa odredbama Zakona o upravnim sporovima protiv konačnih pojedinačnih akata koje donose upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može se pokrenuti upravni spor.

4.2. Statut

Statut je najviši opći akt jedinice samouprave s kojim moraju biti usklađeni svi ostali akti i koji se donosi apsolutnom većinom glasova predstavničkog tijela, za razliku od ostalih akata, koji se donose relativnom većinom (Šutić, 2011.).

Statutom se detaljnije uređuje samoupravni djelokrug općine, grada, odnosno županije, njena obilježja, javna priznanja, ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela, način obavljanja poslova, oblici konzultiranja građana, provođenje referenduma o pitanjima iz djelokruga, mjesna samouprava, ustrojstvo i rad javnih službi, oblici suradnje jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, 19/13.). Statut donosi predstavničko tijelo županije, odnosno županijska skupština, većinom glasova ukupnog broja članova. Statut u pravu označava vrstu pravnog akta, a može imati različita značenja. Javlja se već u najranijim vremenima. U srednjovjekovnom pravu označuje glavni izvor koji uređuje sve tadašnje pravnorelevantne društvene odnose, a koji nisu bili regulirani običajnim pravom (npr. statuti komuna).

Statut označava i zbirku pravila i propisa o uređenju neke organizacije ili društva (npr. statut političke stranke, udruge, trgovačkog društva i sl.). U međunarodnom pravu, statut može označavati akt koji sadrži pravne norme kojima su uređeni odnosi neke međunarodne organizacije.

4.3. Poslovnik

Način rada predstavničkog tijela uređuje se poslovníkom predstavničkog tijela, u skladu s ovim Zakonom i statutom.

Poslovník se donosi većinom glasova svih članova predstavničkog tijela.

Poslovníkom Županijske skupštine uređuje se:

- konstituiranje Skupštine,
- prava i dužnosti vijećnika,
- osnivanje i način rada kluba vijećnika,
- prava i dužnosti predsjednika i potpredsjednika Skupštine,
- radna tijela Skupštine,
- akti Skupštine i postupak njihovog donošenja,
- sazivanje i tijek sjednice Skupštine i održavanje reda na sjednici,
- javnost rada,
- druga pitanja važna za rad Skupštine.

(<http://www.dalmacija.hr/Ustroj/Skup%C5%A1tina/Poslovník-%C5%BDupanijske-skup%C5%A1tine>, 24.04.2014.).

5. Financiranje jedinica područne (regionalne) samouprave

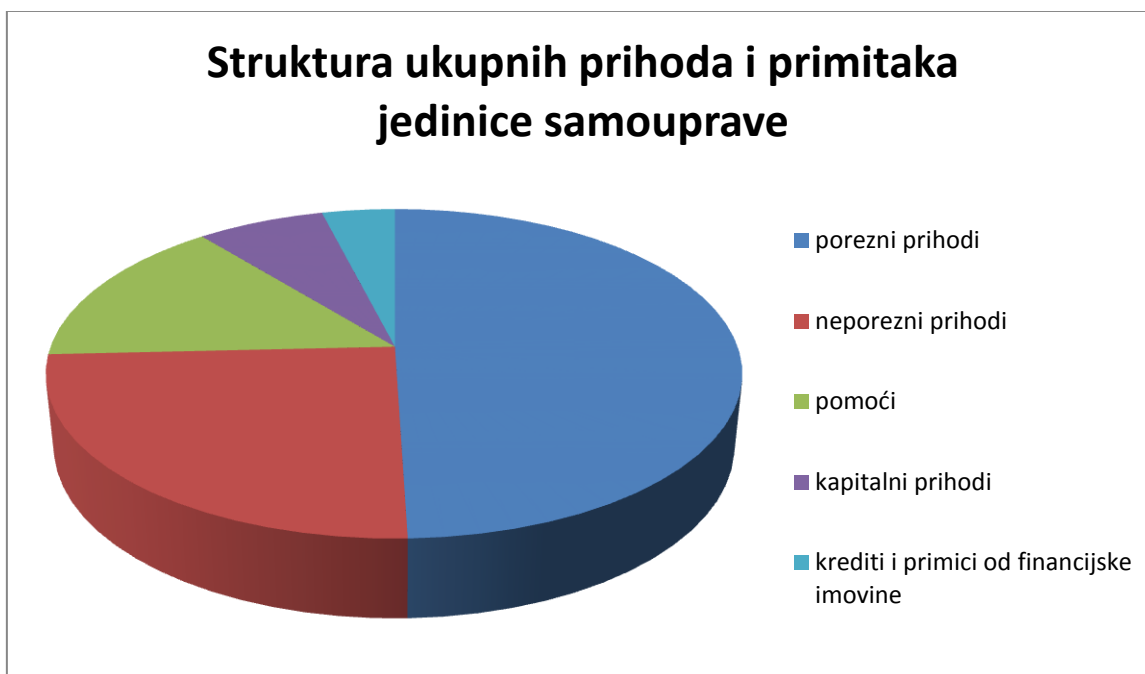
Jedinice samouprave imaju prihode kojima samostalno raspolažu, a sredstvima iz državnog proračuna osigurava se fiskalno poravnanje i pomoć za kapitalne projekte područja posebnog državnog interesa.

Izvori prihoda jedinice samouprave jesu:

- prihodi vlastitih izvora (od vlastite imovine, poreza i naknada),
- zajednički prihodi koji se dijele s državom (porez na dohodak, dobit i promet nekretnina),
- pomoć iz državnog i županijskog proračuna,
- primici od zaduživanja (bankarski krediti, vrijednosnice i municipalne obveznice²) (Šutić, 2011.).

Županijska skupština donosi godišnji proračun koji se dostavlja Ministarstvu financija u roku od 15 dana od dana njegova donošenja.

Grafikon 1: Struktura ukupnih prihoda i primitaka jedinice samouprave

Izvor: Šutić, B.: Državno i političko uređenje Republike Hrvatske, Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću, Hrvatska Sveučilišna naklada, Zagreb, 2011., str. 171.

² Municipalne obveznice – dugoročne obveznice s kuponom koje izdaju lokalne vlasti.

Poreze koje županija može uvesti su:

- porez na nasljedstva i darove,
- porez na cestovna motorna vozila,
- porez na plovila,
- porez na automate za zabavne igre.

Temeljni financijski akt svake jedinice je proračun. Donosi ga predstavničko tijelo, odnosno u ovome slučaju županijska skupština. Ukoliko se godišnji proračun za narednu računsku godinu ne može donijeti prije početka godine, vodi se privremeno financiranje i to najduže za razdoblje od 3 mjeseca.

Jedinica samouprave može se zaduživati uz prethodnu suglasnost Vlade Republike Hrvatske uzimanjem kredita i izdavanjem vrijednosnih papira, ali samo za kapitalni projekt – investiciju – koja se financira iz njihovog proračuna npr. izgradnja vrtića. Pravo na pomoć iz državnog proračuna imaju i one jedinice koje obavljaju decentralizirane poslove, a ne ostvaruju dodatne prihode za njihovo obavljanje te one jedinice samouparve koje se nalaze na području posebne državne skrbi.

Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uređuje se Zakonom o financiranju lokalne samouprave i uprave. Tim se zakonom uređuju izvori sredstava za financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga županije, gradova i općina, te za prenijete poslove državne uprave prema posebnim zakonima. Financijska sredstva za financiranje tih poslova osiguravaju se lokalnim proračunima kao vlastiti izvori (prihodi od vlastite imovine i drugi neporezni prihodi, te prihodi od županijskih, odnosno gradskih i općinskih poreza), kao udio u zajedničkim porezima i dotacije iz državnog i županijskog proračuna.

Vlastiti prihodi od imovine i drugih neporeznih izvora, kao i prihodi od vlastitih poreza u većini jedinica su skromni i nedovoljni za financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga. Prihodi od zajedničkih poreza, kao najizdašniji porezni prihod, dijele se između države, županija, gradova i općina. Zakon se od 1993. godine mijenjao više puta, te je postupno povećavao udio lokalnih jedinica u zajedničkim porezima, osobito u porezu na dohodak, ali najveće su promjene bile u lipnju i prosincu 2011. godine u okviru decentralizacije odnosno prijenosa poslova državne uprave (osnovno i srednje školstvo, zdravstvo, socijalna skrb, vatrogastvo) na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Zbog tih je razloga provedena preraspodjela poreznih prihoda da bi se osigurala sredstva za decentralizirane funkcije i potaknuo ravnomjerni razvoj, osobito područje od

posebne državne skrbi. Navedenim izmjenama zakona provedena je nova preraspodjela zajedničkih poreza u korist jedinica, uvedeni su novi porezni oblici kao što su:

- porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište,
- porez na neiskorištene poduzetničke nekretnine (Šutić, 2011.).

Također, bitno je spomenuti da sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, poglavarstvo upravlja i raspolaže nekretninama i pokretninama u vlasništvu jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave kao i njezinim prihodima i rashodima u skladu sa zakonom i statutom. Kako će se upravljanje nekretninama organizirati u zadanim zakonskim okvirima ostaje kao glavni zadatak čelnika, pri čemu sva iskustva dobre prakse trebaju pomoći u rješavanju toga problema (Ignjatović, 2011.)

6. Izbori članova predstavničkih tijela i predstavnika jedinica područne (regionalne) samouprave

U jedinicama područne regionalne samouprave vrše se dvije vrste izbora svake četiri godine:

- izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave,
- izbor predstavnika (župana) jedinice područne (regionalne) samouprave.

Članove predstavničkih tijela i izvršna tijela biraju građani na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na mandat od četiri godine. Redovni izbori održavaju se treće nedjelje u svibnju svake četvrte godine. Ukoliko je mandat članova predstavničkih tijela prestao uslijed raspuštanja predstavničkog tijela iz zakonom utvrđenih razloga, raspisuju se prijevremeni izbori. Izbore raspisuje Vlada Republike Hrvatske. Od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora ne može proteći manje od 30 ni više od 60 dana. Izbor članova predstavničkih tijela i izbor predstavnika jedinice lokalne područne (regionalne samouprave) provode se prema Zakonu o lokanim izborima (NN 144/12), koji zamjenjuje do tada važeće zakone: Zakon o izboru članova predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te Zakon o izboru općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba. Za člana predstavničkog tijela kao i za župana ima pravo biti biran hrvatski državljanin s navršених 18 godina života koji ima prebivalište na području te jedinice za koju se provode izbori. Liste za izbor članova predstavničkih tijela i njihovih zamjenika predlažu političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj i birači. Dvije ili više političkih stranaka mogu predložiti koalicijsku listu za izbor članova predstavničkih tijela. Kada birači kao ovlašteni predlagatelji 500 potpisa za županijsku listu. Također kandidata za župana mogu predlagati političke stranke ili birači kao nezavisna kandidatura, te je tada potrebno skupiti 2.500 potpisa birača za župana i dva zamjenika. Kandidacijske liste i kandidature moraju prispjeti nadležnom izbornom povjerenstvu u roku od 14 dana od dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora. Nadležno izborna povjerenstvo pri zaprimanju kandidacijskih lista i kandidatura provjerit će jesu li one podnesene sukladno odredbama ovoga Zakona i obvezatnim uputama Državnog izbornog povjerenstva. Pravovaljane kandidacijske liste, odnosno kandidature nadležno izborna povjerenstvo će prihvatiti, a nepravodobne i nepravovaljane kandidacijske liste, odnosno kandidature rješenjem će odbaciti, odnosno odbiti. Nadležna izborna povjerenstva, u roku od 48 sati od isteka roka za kandidiranje

objavljaju u lokalnim sredstvima javnog priopćavanja i tisku, na oglasnoj ploči i internetskim stranicama jedinice:

- sve pravovaljano predložene kandidacijske liste i zbirnu listu za izbor članova predstavničkog tijela jedinice,
- zbirnu listu pravovaljano predloženih kandidatura za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana i njihovog zamjenika.

Župani se biraju većinom glasova svih birača koji su glasovali. Za župana izabran je kandidat koji na izborima dobije više od 50% glasova birača koji su glasovali (prvi krug). Ako niti jedan kandidat ne dobije većinu glasova u prvom krugu izbora će se ponoviti za 14 dana nakon prvog kruga. U drugom krugu sudjeluju dva kandidata koji su u prvom krugu izbora dobili najviše glasova. Ako drugi i treći kandidat na listi dobiju isti broj glasova, te se ne može utvrditi koji od njih ima pravo sudjelovati u drugom krugu izbora, izborni postupak će se ponoviti u cjelosti. Ako jedan ili oba kandidata s najviše glasova u prvom krugu izbora odustanu od drugog kruga, pravo sudjelovanja u drugom krugu izbora imati će sljedeći kandidat po broju glasova birača. U drugom krugu izbora izabran je kandidat koji dobije veći broj glasova birača koji se glasovali. Pravo na sudjelovanje u diobi mjesta u predstavničkom tijelu jedinice imaju liste koje na izborima dobiju najmanje 5% važećih glasova birača.

Broj članova predstavničkog tijela jedinice koji će biti izabran sa svake kandidacijske liste utvrđuje se na način da se ukupan broj važećih glasova koje je dobila svaka lista dijeli s brojevima od jedan do, zaključno, broja koliko se članova predstavničkog tijela jedinice bira, pri čemu se uvažavaju i decimalni ostaci. Od svih tako dobivenih rezultata, mjesta u predstavničkom tijelu osvajaju one liste na kojima se iskaže onoliko brojčano najvećih rezultata uključujući decimalne ostatke koliko se članova predstavničkog tijela bira. Svaka od tih lista dobiva onoliki broj mjesta u predstavničkom tijelu koliko je postigla pojedinačnih rezultata među onoliko brojčano najvećih rezultata koliko se članova predstavničkog tijela bira. Ako su glasovi tako podijeljeni da se ne može utvrditi koja bi između dviju ili više lista dobila mjesto u predstavničkom tijelu, ono će pripasti onoj listi koja je dobila više glasova. Ako su dvije ili više lista dobile isti broj glasova, te se ne može utvrditi koja bi lista dobila mjesto u predstavničkom tijelu, ono će pripasti svakoj od tih lista.

Članove predstavničkih tijela kao i župana imaju pravo birati hrvatski državljani s navršених 18 godina života, koji imaju prebivalište na području jedinice za čije se predstavničko tijelo i župana provode izbori.

Birači koji su policijski službenici, djelatne vojne osobe, službenici i namještenici u Oružanim snagama Republike Hrvatske ne smiju se kandidirati za člana predstavničkog tijela jedinice niti za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana i njihovog zamjenika (Zakon o lokalnim izborima, 144/12).

Izborna promidžba je skup radnji koje poduzimaju sudionici izborne promidžbe u svrhu javnog predstavljanja i obrazlaganja svojih izbornih programa biračima. Sudionici izborne promidžbe su kandidati, nositelji kandidacijskih lista grupe birača, političke stranke, odnosno dvije ili više političkih stranaka, naznačeni na objavljenoj listi kandidata i zbirnoj listi. Svi sudionici izborne promidžbe imaju pravo na izbornu promidžbu pod jednakim uvjetima. Izborna promidžba počinje danom objave zbirnih lista, a prestaje 24 sata prije dana održavanja izbora.

Tijela za provedbu izbora su:

- državno izorno povjerenstvo,
- izborna povjerenstva u jedinicama te,
- birački odbori.

Izbore članova županijske skupštine provode:

- županijsko izorno povjerenstvo,
- općinsko, odnosno gradsko izorno povjerenost te,
- birački odbori.

Općinska, gradska, županijska izborna povjerenstva, te izorno povjerenstvo Grada Zagreba imaju stalni i prošireni sastav. Stalni sastav izbornog povjerenstva čine predsjednik i dva člana, te njihovi zamjenici. Predsjednik izbornog povjerenstva mora biti diplomirani pravnik. Državno izorno povjerenstvo imenuje stalni sastav županijskih izbornih povjerenstava i gradskog izbornog povjerenstva Grad Zagreba. Županijska izborna povjerenstva imenuju stalni sastav općinskih, odnosno gradskih izbornih povjerenstava na svom području.

Izborna povjerenstva obavljaju poslove vezane uz izbore:

- brinu za zakonitu pripremu i provođenje izbora za članove predstavničkih tijela,
- imenuju članove biračkih odbora za općinske, gradske, odnosno županijske izbore,
- određuju biračka mjesta za općinske, gradske, odnosno županijske izbore,
- nadziru rad biračkih odbora,
- obavljaju sve tehničke pripreme za obavljanje izbora na svom području,

- na temelju pravovaljanog prijedloga objavljuju općinske, odnosno gradske liste i sastavljaju zbirnu općinsku, odnosno gradsku listu,
- nadziru pravilnost izborne promidžbe,
- prikupljaju i zbrajaju rezultete glasanja na biračkim mjestima na svom području, te kada se radi o županijskim izborima,
- objavljuju rezultate izbora i
- obavljaju druge poslove određene Zakonom.

Birački odbori izravno provode glasanje birača na biračkim mjestima, te osiguravaju pravilnost i tajnost glasanja. Biračke odbore čine predsjednik, potpredsjednik i 8 članova. Biračko mjesto je prostor u kojem se obavlja glasanje. Biračko mjesto ne može biti u vjerskom objektu, objektu u vlasništvu, najmu, zakupu ili trajnom korištenju političke stranke ili kandidata koji sudjeluje na izborima, te u prostorijama u kojima se poslužuju i konzumiraju alkoholna pića. Pri određivanju biračkih mjesta mora se voditi računa o broju birača koji će na njima glasovati, dostupnosti i prostornoj udaljenosti biračkog mjesta, te veličini prostorije za glasanje na biračkom mjestu. Broj birača koji će glasovati na jednom biračkom mjestu odredit će se na način da se glasanje bez poteškoća može odvijati u vremenu određenom za glasanje. Svako biračko mjesto ima redni broj (Zakon o lokalnim izborima, 144/12).

Glasovanje za izbor članova predstavničkog tijela jedinice obavlja se na biračkim mjestima na području općine, grada i Grada Zagreba. Glasovanje se obavlja osobno glasačkim listićem. Glasuje se samo za kandidacijske liste navedene na glasačkom listiću. Glasački listić popunjava se tako da se zaokružuje redni broj ispred naziva kandidacijske liste.

Glasački listić na kojem se glasuje za kandidacijsku listu jedinice sadrži:

- naziv liste,
- ime i prezime nositelja liste,
- naputak o načinu glasanja,
- serijski broj listića.

Kandidacijske liste jedinice navode se na glasačkom listiću onim redom kojim su navedene na zbirnoj listi kandidacijskih lista jedinice. Ispred naziva svake liste stavlja se redni broj.

Od nastanka Republike Hrvatske provedeno je sedam izbora za članove tijela i predstvanike jedinica lokalne i područne (regionalne) samuprave:

- izbor i opoziv odabranika i zastupnika, 1990. godine,

- izbori članova predstavničkih tijela jedinice lokalne samouprave i uprave, 1993. godine,
 - izbori članova predstavničkih tijela jedinice lokalne samouprave i uprave, 1997. godine,
 - izbori članova predstavničkih tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, 2001. godine,
 - izbori članova predstavničkih tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, 2005. godine,
 - izbori za članove predstavničkih tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, 2009. godine,
 - dopunski izbori za članove predstavničkih tijela, te za zamjenike načelnika, gradonačelnika i župana 2009. godine i 2010. godine,
 - prijevremeni izbori članova predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te predstavnika u nekim općinama, gradovima i županijama 2010., 2011., 2012. i 2013. godine,
 - izbori za članove predstavničkih tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba 2013. godine.
- (<http://www.izbori.hr/izbori/ws.nsf/site.xsp?documentId=8BD9243DD4840AD3C1257C5C004BF6B3> 05.05.2014.).

Sredstva za pokriće troškova izbora pojedine jedinice osiguravaju se u proračunu te jedinice. Sredstva potrebna za izvršenje obveza Državnog izbornog povjerenstva iz ovog Zakona osigurat će se u državnom proračunu.

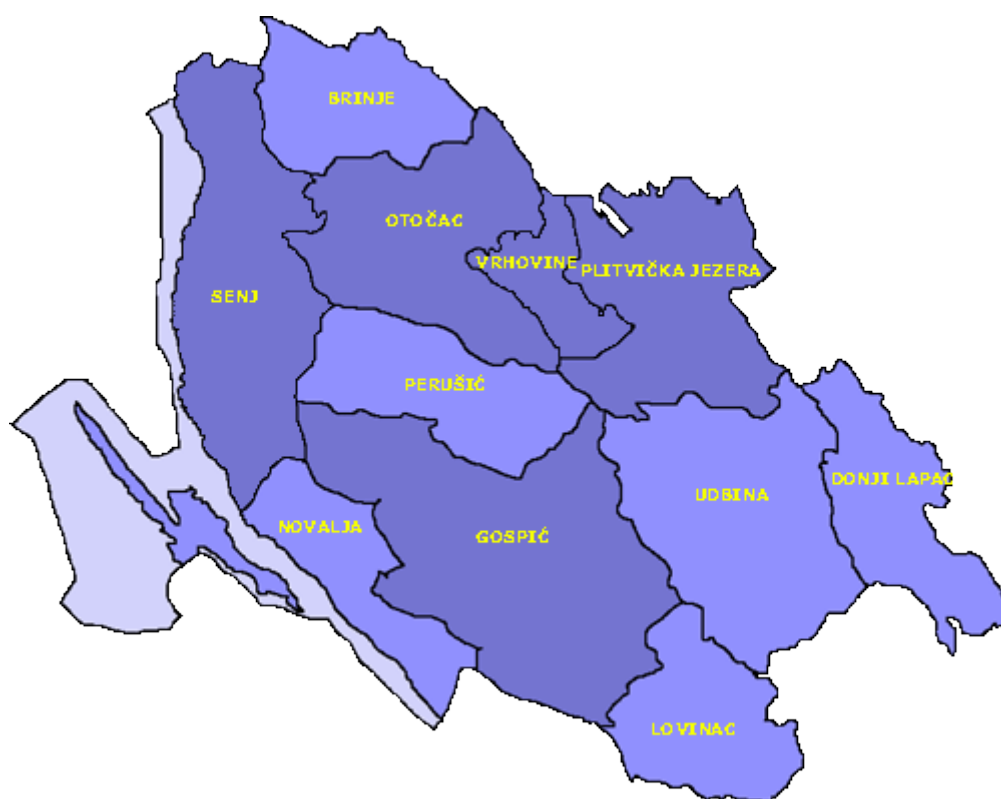
Kada se istodobno održavaju izbori za tijela jedinica lokalne samouprave i tijela jedinica područne (regionalne) samouprave svaka jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave snosi troškove naknade za svoje izbornu povjerenstvo i svoja stručna tijela i osobe, a naknadu za biračke odbore i zajedničke materijalne troškove jedinice snose u jednakim dijelovima. U financijskom planiranju i izradi proračuna za kalendarsku godinu u kojoj se održavaju redoviti izbori, jedinice su dužne osigurati sredstva za provedbu izbora. Sredstvima za provedbu izbora raspolaže izbornu povjerenstvo jedinice.

Izorno povjerenstvo jedinice odgovorno je za raspodjelu i trošenje sredstava te dodjelu odgovarajućih sredstava izbornim tijelima koja obuhvaćaju i sredstva za naknadu obavljanja administrativnih i stručnih poslova (Zakon o lokalnim izborima, 144/12).

7. Primjer jedinice područne (regionalne) samouprave: Ličko–senjska županija

Ličko-senjska županija smještena je između Primorsko-goranske na sjeverozapadu, Karlovačke županije na sjeveru, Zadarske županije na jugu i jugoistoku, te Bosne i Hercegovine na istoku. Ima središnji geografski položaj i važno spojeno značenje unutar Republike Hrvatske.

Shema 2. Prikaz karte Ličko-senjske županije

Izvor: http://www.point-vz.hr/karta_ls.php?file=knjiz_ls.php&id=8, 08.05.2014.

7.1. Osnovni podaci i obilježja Ličko-senjske županije

Po površini teritorija među županijama u Republici Hrvatskoj, najveća je županija sa 5.350,50 km² i obuhvaća 9,46% državnog teritorija. Prostire se isključivo u većem dijelu ličkog zaleđa, te obuhvaća veći dio planine Velebit i njegovo Senjsko-karlobaško priobalje i sjeverozapadni dio najbližeg otoka Paga. Županiji pripada i dio teritorijalnog mora (596,63 km² ili 1,9% hrvatskog morskog akvatorija), što ne povećava samo njegovu površinu, nego i značenje, te sa 2,29² km površine otoka čini 0,07% površine svih otoka Hrvatske.

Prema popisu stanovništva 2011. godine Županija ima 50.927 stanovnika, što je u odnosu na 2001. g. kada je imala 53.677 stanovnika značajan pad od 5,12 %. Gustoća naseljenosti je pala sa 10,03 st/km² na 9,52 st/km², što je znatno ispod prosjeka za Republiku Hrvatsku (75,16 st/km²) i čime je najrjeđe naseljena županija(<http://www.licko-senjska.hr/index.php/o-zupaniji/opci-podatci>, 08.05.2014.).

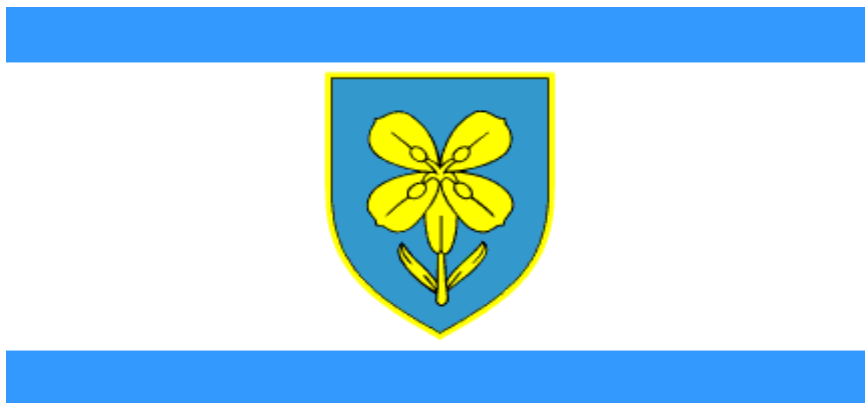
Sjedište Županije je Grad Gospić jedan od četiri grada u Ličko-senjskoj županiji. Važnost Županije u hrvatskom prostoru i izvan njega prvenstveno je određena funkcijom geoprometnog križišta između tri vodeća polarizacijska žarišta u državi: Zagreba, Rijeke i Splita, zatim pripadnošću njezina kontinentanskog područja geostrateškoj i ekološkoj jezgri Hrvatske, te autohtonim gospodarskim potencijalima sadržanim u poljodjelskim površinama, šumskom i vodnom bogatstvu, te turistički vrijednim područjima (priobalje), prostorima nacionalnih parkova i parkova prirode, te porječjima krških rijeka.

U županiji je velika raznolikost u klimi pojedinih njezinih područja. U ličkom zaleđu ističu se umjereno kontinentalna i planinska, a u primorskom prostoru submediteranska i mediteranska klimatska obilježja. Unutar ličkog zaleđa velika raznolikost klime osobito dolazi do izražaja pod modifikatorskim utjecajem reljefa, jer su velike razlike između zatvorenih depresija (zavala, polja) i planina, prisojnih i osojnih padina, privjetrine i zavjetrine. Klima je oštrija i negostoljubivija od sjeverozapada prema jugoistoku. Tu su i niske zimske temperature, veće količine padalina, znatni snježni nanosi. Posebno mjesto pripada Velebitu, najdužoj i najistaknutijoj hrvatskoj planini, koja razdvaja prostor Županije na dva pročelja: primorsko i kontinentalno. Velebit je ujedno Park prirode i svjetski rezervat biosfere unutar kojega su dva nacionalna parka (Nacionalni park „Paklenica“ i Nacionalni park „Sjeverni Velebit“). Tu je i lička gorsko-krška zavalica sa orografskim obodom Plješivice i Kapele, koja, zbog svoje geološko-geomorfološke predispozicije, predstavlja najveći prirodni spremnik

kvalitetne pitke vode u Hrvatskoj, te izuzetno atraktivne rijeke Gacka, Lika, Una i Korana. Prema broju i raznovrsnosti zaštićenih prirodnih objekata i lokaliteta Županiji pripada jedno od vodećih, a po njihovu udjelu u ukupnoj površini, apsolutno vodeće mjesto među hrvatskim županijama (2.368 km² ili 58% površine svih nacionalnih parkova i parkova prirode u Hrvatskoj). Među njima središnje mjesto imaju Nacionalni park „Plitvička jezera“, Nacionalni park „Paklenica“ i Nacionalni park „Sjeverni Velebit“ te „Park prirode Velebit“. Prirodnu baštinu ove županije upotpunjuje bogatstvo raznolikosti drugih zaštićenih objekata prirode, kao što su novi parkovi prirode, strogi prirodni rezervati, posebni rezervati (floristički, šumske vegetacije i park šume), zaštićeni krajolici, zaštićene biljne i životinjske vrste i njihova staništa, hidrološki, geomorfološki i paleontološki spomenici prirode, spomenici parkovne arhitekture. Položaj Županije između južnog - jadranskog i sjevernog - podunavskog područja hrvatske države daje joj posebno značenje. Prema fizionomijsko-homogenim obilježjima Županija se sastoji od dvije veće i bitno različite prostorne cjeline: kontinentske ličko - gorske i primorske podgorsko - otočne cjeline.

Grb Ličko – senjske županije je u obliku štita. U trokutastom (srcolikom) štitu na plavom polju je zlatni cvijet velebitske degenije (*degenia velebitica*) koji se sastoji od četiri ovalne, na vrhu blago zaoštrene latice, unutar kojih se nalaze četiri prašnika, a na stabljici se nalaze dva oštra duguljasta listića. Zastava Županije je bijelo plave boje. Omjer širine i duljine je 1:2. U sredini zastave na sjecištu dijagonala nalazi se grb Županije (vidljivo na fotografiji 2.). Grb je smješten na bijeloj podlozi, a rubovi štita su zlatne boje (fotografija 3.). Iznad i ispod grba preko cijele dužine zastave protežu se dvije plave trake, jednako udaljene od grba (<http://www.licko-senjska.hr/index.php/o-zupaniji/opci-podatci>, 09.05.2014.)

Fotografija 2. Zastava Ličko-senjske županije

Izvor: http://www.worldstatesmen.org/Croatia_cou.html , 09.05.2014.

Fotografija 3. Grb Ličko-senjske županije

Izvor: http://www.logotip.com.hr/logo1089_Li-ko-senjska--upanija.html, 09.05.2014.

7.1.1. Upravni i teritorijalni ustroj Ličko-senjske županije

Upravni ustroj Ličko-senjske županije je:

- tajništvo - u tajništvu Županije ustrojena su dva Odsjeka, kao unutarnje ustrojstvene jedinice: Odsjek za organizaciju rada Županijske skupštine i Župana, te Odsjek za zajedničke poslove;
- kabinet župana - u kabinetu župana ustrojena su dva Odsjeka, kao unutarnje ustrojstvene jedinice: Odsjek za poslove protokola i informiranje i Odsjek za poslove europskih integracija i upravljanja imovinom. Izvan Odsjeka obavljaju se poslovi unutarnjeg revizora i glasnogovornika;
- služba za financije - obavlja poslove u skladu sa Zakonom o proračunu, Pravilnikom o računovodstvu proračuna, a vezano za: izradu Proračuna, Izmjena i dopuna proračuna, Godišnjeg obračuna, polugodišnjeg i tromjesečnog obračuna proračuna, izrađuje financijska izvješća vezana uz Proračun, izrađuje privremena i konačna izvješća o štetama od elementarnih nepogoda, obavlja poslove vezane uz postupke javne nabave, sastavlja izvješća vezana za financijsko upravljanje i kontrole, obavlja poslove vezane za sve knjigovodstveno računovodstvene evidencije, rješava u drugom stupnju po žalbama na rješenja jedinica lokalne samouprave;
- upravni odjel za društvene djelatnosti - u Upravnom odjelu za društvene djelatnosti ustrojena su dva Odsjeka, kao unutarnje ustrojstvene jedinice: Odsjek za školstvo, kulturu, tehničku kulturu, informiranje i šport i Odsjek za zdravstvo i socijalnu skrb;

- upravni odjel za graditeljstvo - u Upravnom odjelu za graditeljstvo, zaštitu okoliša i prirode, te komunalno gospodarstvo ustrojavaju se dva Odsjeka kao unutarnje ustrojstvene jedinice: Odsjek za graditeljstvo i Odsjek za zaštitu okoliša i prirode, te komunalno gospodarstvo;
- upravni odjel za gospodarstvo - u Upravnom odjelu za gospodarstvo ustrojena su dva Odsjeka, kao unutarnje ustrojstvene jedinice: Odsjek za gospodarski razvoj i Odsjek za poljoprivredu, lovstvo, šumarstvo, vodno gospodarstvo, promet i pomorsko dobro. Izvan Odsjeka obavljaju se poslovi administrativnog referenta. U Odsjeku za poljoprivredu, ribarstvo, lovstvo, šumarstvo, vodno gospodarstvo, promet i pomorsko dobro ustrojena su dva pododsjeka: Pododsjek za poljoprivredu, ribarstvo, lovstvo, šumarstvo i vodno gospodarstvo i Pododsjek za promet i pomorsko dobro. (<http://www.licko-senjska.hr/index.php/upravni-odjeli-i-sluzbe/> 13.05.2014)

Također, potrebno je navesti sve županijske ustanove, a to su: LIRA – Razvojna agencija Ličko-senjske županije, JU Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije, Županijska uprava za ceste Ličko-senjske županije, JU za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Ličko-senjske županije, Lučka uprava Senj, Lučka uprava Novalja i Lika ceste d.o.o..

Ličko-senjska županija ima četiri grada:

- Gospić – glavni grad Ličko-senjske županije, gradonačelnik Petar Krmpotić;
- Otočac – gradonačelnik Stjepan Kostelac;
- Novalja – gradonačelnik Ante Dabo;
- Senj – gradonačelnik Darko Nekić;

Uz gradove županija broji osam općina:

- Brinje – načelnik Zlatko Fumić;
- Donji Lapac – načelnik Ilija Obradović;
- Karlobag – načelnik Ivan Tomljenović;
- Lovinac – načelnik Hrvoje Račić;
- Perušić – načelnik Ivan Turić;
- Plitvička jezera – načelnik Boris Luketić;
- Udbina – načelnik Ivan Pešut;
- Vrhovine – načelnik Milorad Delić.

7.1.2. Predstavnička i izvršna tijela Ličko-senjske županije

Izvršno tijelo Ličko-senjske županije je župan Milan Kolić, sa tri zamjenika: Sanjin Rukavina, Ivana Tomaš i Nikola Lalić.

Predstavničko tijelo, odnosno županijsku skupštinu Ličko-senjske županije čine predsjednik, potpredsjednici, te članovi. Predsjednik županijske skupštine je Darko Milinović, a potpredsjednici Danijel Ropuš i Tomislav Zrinski. Članova županijske skupštine ima tridesetidvoje (32) što skupa sa predsjednikom i potpredsjednicima čini tridesetipet (35) ukupno. Članovi županijske skupštine oprijedjelno je, odnosno članovi su političkih stranaka HDZ-HSS-HSP-HSP AS-HSU (koalicija), nakon njih najmnogobrojni su članovi političkih stranaka SDP-HNS (koalicija). Županijsku skupštinu čine još članovi HSLS-a i SDSS-a. Oni donose odluke na sjednicama županijskih skupština koje se sazivaju najmanje jednom u tri mjeseca. Županija ima i svoja stalna radna tijela i ostala tijela županijske skupštine.

Stalna radna tijela sačinjavaju:

- mandatno povjerenstvo,
- odbor za izbor i imenovanje,
- odbor za statut, poslovnik i propise,
- odbor za proračun i financije,
- odbor za gospodarska pitanja,
- odbor za prosvjetu, kulturu, znanost i šport,
- odbor za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo,
- odbor za zdravstvo i socijalnu skrb,
- odbor za pitanja hrvatskih branitelja,
- odbor za pitanja nacionalnih manjina, te
- odbor za strateško planiranje, investicije i fondove europske unije (<http://www.licko-senjska.hr/index.php/zupanijska-skupstina/stalna-radna-tijela>, 14.05.2014.)

Pored stalnih radnih tijela postoje i ostala radna tijela a to su:

- savjet mladih,
- gospodarsko socijalno vijeće, te
- regionalni partnerski odbor (<http://www.licko-senjska.hr/index.php/zupanijska-skupstina/ostala-tijela/>, 14.05.2014.).

Način konstituiranja Županijske skupštine Ličko - senjske županije, ostvarivanje prava, obveza i odgovornosti članova Skupštine, ostvarivanje prava i dužnosti predsjednika i potpredsjednika Skupštine, broj članova, sastav, djelokrug i način rada radnih tijela, način i postupak donošenja akata, sazivanje, rad i tijek sjednice, postupak izbora i imenovanja te razrješenja i druga pitanja od značaja za rad Skupštine uređuju se Poslovníkom županijske skupštine Ličko-senjske županije.

7.2. Gospodarsko stanje u Ličko-senjskoj županiji

Ličko-senjska županija u ukupnom uvozu Republike Hrvatske sudjeluje tek sa 0,06% odnosno 61,5 milijuna kuna, izvozu 0,7% odnosno 43,0 milijuna kuna, a u BDP-u prema statističkim pokazateljima iz 2008. godine sa 9.725 eura. U 2010. godini u Ličko-senjskoj županiji 73,36% izvoza ostvarila je prerađivačka industrija, rudarstvo 15,99%, trgovina 4,01%. Ostale djelatnosti su ostvarile 6,64% u ukupnom izvozu. U strukturi uvoza dominirala je prerađivačka industrija sa 61,19% i trgovina sa 12,86%.

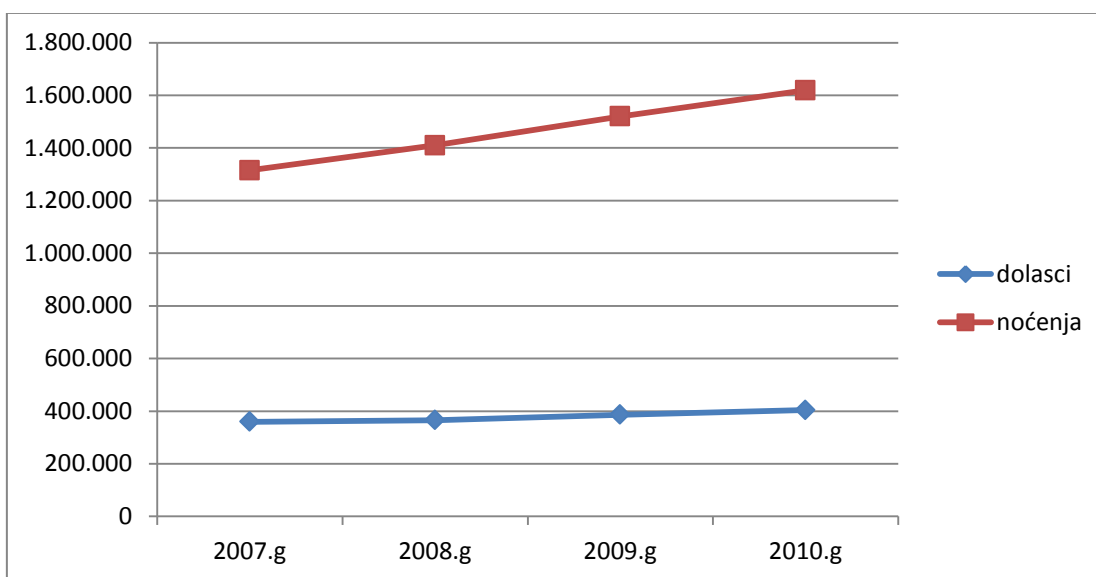
Prema pokazateljima iz 2012. godine u Ličko-senjskoj županiji je zabilježeno 21,2 % stopa nezaposlenosti, odnosno oko 3.650 nezaposlenih. Najviše je zaposlenih u administrativnoj i pomoćnoj uslužnoj djelatnosti 19%, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane sa stopom od 16,2%, trgovina na veliko i malo 13,4%, te u prerađivačkoj industriji sa 11,1% stopom. Od gradova i općina u Ličko-senjskoj županiji najviše je nezaposlenih u gradu Gospiću sa 787 nezaposlenih, slijedi ga grad Otočac sa 705 nezaposlenih, te grad Senj sa 675 nezaposlenih (Godišnjak 2012, Hrvatski zavod za zapošljavanje).

Statistička izvješća o poslovanju poduzetnika Ličko-senjske županije za 2010. godinu na području Ličko-senjske županije, prema podacima iz Fine, predalo je 613 poduzetnika (1 veliki, 7 srednje velikih i 605 malih poduzetnika) ili 71,3% od ukupno registriranih trgovačkih društava u gospodarstvu Ličko-senjske županije. U tome razdoblju aktivna su bila 692 poduzeća ili 80,47% od 860 registriranih trgovačkih društava u županiji. Registrirane pravne osobe Ličko-senjske županije sudjeluju sa 0,8% u ukupnom broju registriranih pravnih osoba Republike Hrvatske, a sa 0,6% u ukupnom broju aktivnih trgovačkih društava. Od ukupnog broja poduzetnika županije Ličko –senjske, najviše ih je na području grada Gospića (28,6%), Otočca (19,6%), Novalje (16,0%) i Senja (15,7%). U ostalim općinama je ukupno 20,3% poduzetnika od ukupnog broja poduzetnika županije Ličko-senjske. Na temelju ovih

pokazatelja vidljivo je stagniranje i pad broja poduzetnika posljednjih godina na području grada Otočca i grada Senja, što pokazuje, znatnim dijelom, na neravnomjeren gospodarski razvoj županije (HGK, Županijska Komora Otočac, 2010.).

U 2010. godini Ličko-senjsku županiju posjetilo je 403.960 turista što je 4,5% više nego prethodne godine, a ostvareno je 1.618.941 noćenje ili 6,5% više nego prethodne godine. Istovremeno u Republici Hrvatskoj u 2010. godini ostvareno je 3,2% više dolazaka i 2,6% više noćenja turista u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Budući je prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Republici Hrvatskoj u 2010. godini ostvareno 56.416.379 noćenja. Broj noćenja ostvaren u Ličko-senjskoj županiji u 2010. godini čini 2,9% ukupnog broja noćenja ostvarenih u Republici Hrvatskoj 2010. godine. Graf pokazuje da je u promatranom četverogodišnjem razdoblju broj dolazaka turista porastao 12,3%, dok je broj realiziranih noćenja porastao 23,1%.

Grafikon 2. Dolasci i noćenja u Ličko-senjskoj županiji 2007-2010. godine

Izvor: HGK, Županijska Komora u Otočcu: Informacije o stanju u gospodarstvu Ličko-senjske županije za 2010. Godinu, Otočac, 2011., str. 21.

Najveći gospodarski subjekti po veličini prihoda u Ličko-senjskoj županiji su: JU Nacionalni park Plitvička jezera, Novalis d.o.o., Lika ceste d.o.o., Hadria d.o.o., te Most d.o.o.. Najveći gospodarski subjekti prema broju zaposlenih su: JU Nacionalni park Plitvička jezera, Lika ceste d.o.o., U.O. Macola, Metalna oprema d.o.o., te Lav Miškulin d.o.o. (<http://www.fina.hr/Default.aspx?art=10881&sec=1719>, 23.05.2014.).

Županijska razvojna strategija (ŽRS) temeljni je planski dokument za planiranje održivog društveno-gospodarskog razvoja svake županije. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i Strategiji regionalnog razvoja RH navedene strategije zamijenit će Regionalne operativne programe (ROP-ove). ROP Ličko-senjske županije, koji pokriva razdoblje od 2005. do 2010. godine, koncem 2010. naslijedit će Županijska razvojna strategija (ŽRS) za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Po završetku spomenutog razdoblja, uslijedit će izrada strateških dokumenata usklađenih sa sedmogodišnjim ciklusima planiranja Europske unije. Županijsku razvojnu strategiju donosi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu s načelom partnerstva i suradnje (<http://www.licko-senjska.hr/images/stories/dokumenti/ZRS.pdf>, 15.05.2014.).

Provedba Županijske razvojne strategije realizirati će se kroz provedbu razvojnih projekata. Zbog toga je potrebno uspostaviti bazu razvojnih projekata na županijskoj razini koja će biti usklađena s bazom razvojnih projekata na razini države. Kako bi projektni prijedlozi mogli biti uvršteni u županijsku bazu razvojnih projekata moraju zadovoljavati dva osnovna kriterija (Županijska razvojna strategije Ličko senjske-županije 2011-2013.):

- kriterij prihvatljivosti (opća zakonska dimanzija prihvatljivosti, prostorna dimenzija prihvatljivosti, formalna dimanzija prihvatljivosti, razvojna dimenzija prihvatljivosti);
- kriterij izvedivosti (opća zakonska dimenzija izvedivosti, prostorna dimanzija izvedivosti, vremenska dimenzija izvedivosti, financijska dimenzija izvedivosti);

Najviše projektnih prijedloga odnose se na sektor vodoopskrbe/ odvodnje (ukupno 68 projektnih prijedloga odnosno 33,66%) i turističku infrastrukturu (ukupno 35 prijedloga odnosno 17,33%).

8. ZAKLJUČAK

Županije u Republici Hrvatskoj nastaju u 19. stoljeću. Županije obavljaju poslove od područnog (regionalog) značaja, a koji nisu Ustavom i zakonima dodijeljenim državnim tijelima. Djelokrug županija može biti izvorni (samoupravni), te povjereni (poslovi državne uprave). Svaka županija ima svoj grb i zastavu, a trenutno ih ima dvadeset i Grad Zagreb sa posebnim statusom.

Županija ima svoja predstavnička tijela, izvršna i upravna tijela. Predstavničko tijelo je županijska skupština, izvršno tijelo župan i njegovi zamjenici, te upravna tijela službe, odjeli i drugi oblici.

Službenici su osobe koje u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao redovito zanimanje obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga lokalnih jedinica i poslova državne uprave povjerene tim jedinicama u skladu sa Ustavom i zakonom. Namještenici su osobe koje u upravnim tijelima lokalnih jedinica obavljaju pomoćno-tehničke i ostale poslove čije je obavljanje potrebno radi pravodobnog i nesmetanog obavljanja poslova iz djelokruga upravnih tijela lokalnih jedinica.

Mjerodavna tijela županije donose pravne akte koji se općenito dijele na: opće (statut, poslovnik, odluke, pravilnici, programi i planovi) te, pojedinačne (odluke, rješenja, zaključci). Izvori prihoda jedinice samouprave jesu: prihodi vlastitih izvora (od vlastite imovine, poreza i naknada), zajednički prihodi koji se dijele s državom (porez na dohodak, dobit i promet nekretnina), pomoć iz državnog i županijskog proračuna, primici od zaduživanja.

Članove predstavničkih tijela i izvršna tijela biraju građani na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na mandat od četiri godine. Redovni izbori održavaju se treće nedjelje u svibnju svake četvrte godine. Izборе raspisuje Vlada Republike Hrvatske.

Po površini teritorija među županijama u Republici Hrvatskoj, najveća je Ličko-senjska županija sa 5.350,50 km² i obuhvaća 9,46% državnog teritorija. Sjedište županije je grad Gospić, jedan od četiri grada županije: Senj, Otočac i Novalja.

Prema popisu stanovništva 2011. godine Županija ima 50.927 stanovnika, što je u odnosu na 2001. g. kada je imala 53.677 stanovnika značajan pad od 5,12 %. Izvršno tijelo Ličko-senjske županije je župan Milan Kolić, sa tri zamjenika: Sanjin Rukavina, Ivana Tomaš i Nikola Lalić.

Po površini teritorija među županijama u Republici Hrvatskoj, najveća je Ličko-senjska županija sa 5.350,50 km² i obuhvaća 9,46% državnog teritorija. Sjedište županije je grad Gospić, jedan od četiri grada županije: Senj, Otočac i Novalja.

Prema popisu stanovništva 2011. godine Županija ima 50.927 stanovnika, što je u odnosu na 2001. g. kada je imala 53.677 stanovnika značajan pad od 5,12 %. Izvršno tijelo Ličko-senjske županije je župan Milan Kolić, sa tri zamjenika: Sanjin Rukavina, Ivana Tomaš i Nikola Lalić.

Predstavničko tijelo odnosno županijsku skupštinu Ličko-senjske županije čine predsjednik, potpredsjednici te članovi. Predsjednik županijske skupštine je Darko Milinović, a potpredsjednici Danijel Ropuš i Tomislav Zrinski. Članova županijske skupštine ima tridesetidvoje (32) što skupa sa predsjednikom i potpredsjednicima čini tridesetipet (35) ukupno.

Student

Student

Milan Pacipović

LITERATURA

KNJIGE

- Mataija, I. (2003.) : Ličko-senjska županija nekada i sad, Državni arhiv u Gospiću, Gospić.
- Šutić, B. (2011) : Državno i političko uređenje Republike Hrvatske, Veleučilište Nikole Tesle u Gospiću, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.

ZAKONI

- Zakon o Gradu Zagrebu, („Narodne novine“ broj 62/01, 125/08, 36/09.).
- Zakon o lokalnim izborima, („Narodne novine“ broj 144/12).
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samupravi, („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 109/07, 125/08, 36/09,150/11, 144/12 i 19/13).
- Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, („Narodne novine“, broj 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13 i 45/13).
- Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj samoupravi, („Narodne novine“ broj 86/08, 61/11).

OSTALI IZVORI

- Ignjatović, R.: Upravljanje imovinom jedinica lokalne samouprave, LIBUSOFT CICOM, Zagreb, 2011.
- Informacije o stanju u gospodarstvu Ličko-senjske županije za 2010. godinu, HGK, Županijska komora Otočac, 2011.
- Pocrnić-Radošević, A.: Godišnjak 2012, Godišnji statistički izvještaj, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured u Gospiću, ožujak 2013.
- <http://www.dalmacija.hr/Ustroj/Skup%C5%A1tina/Poslovnik-%C5%BDupanijske-skup%C5%A1tine>, 24.04.2014.
- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=10881&sec=1719>, 23.05.2014.
- <http://www.izbori.hr/izbori/ws.nsf/site.xsp?documentId=8BD9243DD4840AD3C1257C5C004BF6B3>, 5.5.2014.
- <http://www.licko-senjska.hr/images/stories/dokumenti/ZRS.pdf>, 15.5.2014.
- <http://www.licko-senjska.hr/index.php/zupanijska-skupstina/ostala-tijela/>, 14.5.2014.

- <http://www.licko-senjska.hr/index.php/zupanijska-skupstina/stalna-radna-tijela>, 14.5.2014.
- <http://www.licko-senjska.hr/index.php/upravni-odjeli-i-sluzbe/>, 13.5.2014.
- <http://www.licko-senjska.hr/index.php/o-zupaniji/opci-podatci>, 9.5.2014.
- http://www.logotip.com.hr/logo1089_Li-ko-senjska--upanija.html, 9.5.2014.
- http://www.point-vz.hr/karta_ls.php?file=knjiz_ls.php&id=8, 8.5.2014.
- <http://www.uprava.hr/default.aspx?id=12>, 15.04.2014.
- <http://www.uprava.hr/default.aspx?ID=13529>, 23.05.2014.
- http://www.worldstatesmen.org/Croatia_cou.html, 9.5.2014.

POPIS TABLICA, GRAFIKONA, SHEMA I FOTOGRAFIJA

Stranice

TABLICE

- *Tablica 1. Županije na području Republike Hrvatske.....5*
- *Tablica 2. Prikaz nekih lakih i teških povreda službene dužnosti te kazne za povredu dužnosti.....16*

GRAFIKONI

- *Grafikon 1: Struktura ukupnih prihoda i primitaka jedinice samouprave.....20*
- *Grafikon 2. Dolasci i noćenja u Ličko-senjskoj županiji 2007-2010. godine.....36*

SHEMA

- *Shema 1. Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.....8*
- *Shema 2. Prikaz karte Ličko-senjske županije.....29*

FOTOGRAFIJE

- *Fotografija 1. Zastava Ličko-senjske županije.....31*
- *Fotografija 2. Grb Ličko-senjske županije.....32*

